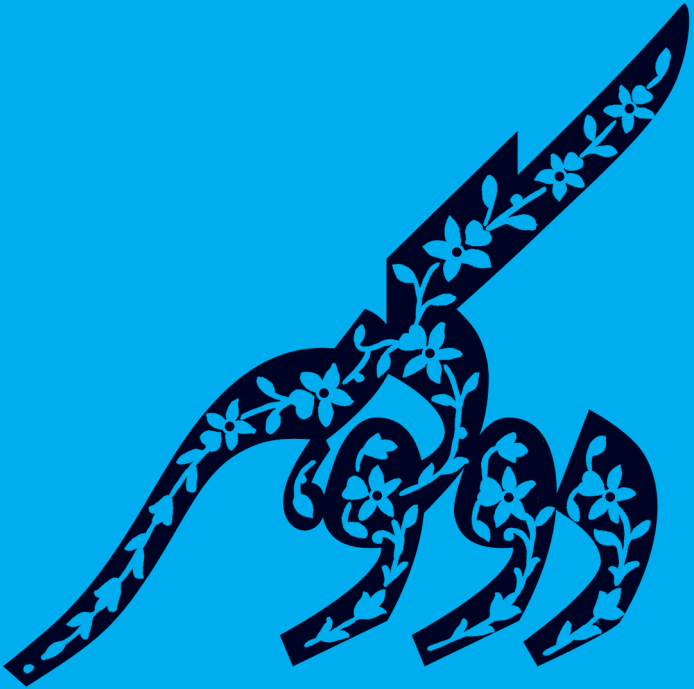

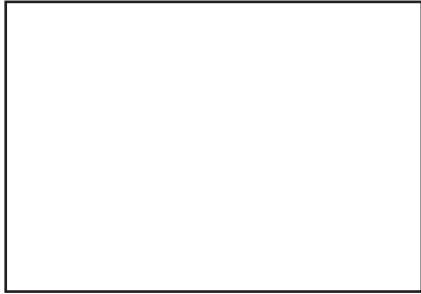

چھٹا

محمود شریفی

- والدین -

مجموعه گُل

چهل حدیث دو گوهر (والدین)
تهیه و تدوین: اداره امور فرهنگی آستان قدس رضوی

نویسنده: محمود شریفی

مدیر هنری و طراح گرافیک: رضا باباجانی

صفحه آرایی: محمود بازدار

تذهیب جلد: سیده فهیمه کاظمی

ناشر: انتشارات قدس رضوی

نوبت چاپ: دوم - ۱۳۹۱

شمارگان: ۳۰۰۰

چاپ: مؤسسه فرهنگی قدس

شابک:

نشانی تهیه کننده: مشهد، حرم مطهر، صحن جامع رضوی

ضلع غربی، اداره امور فرهنگی

تلفن: ۰۵۱۱-۲۰۰۲۵۶۷

صندوق پستی: ۳۵۱-۹۱۳۳۵

حق چاپ محفوظ است.

دو گوی

- ۱ بزرگ ترین واجب
- ۲ برترین اعمال
- ۳ انس با پدر و مادر
- ۴ ارزش دعای پدر
- ۵ نگاه مهربان
- ۶ عظمت پدر و مادر
- ۷ معرفت خداوند
- ۸ کلید بهشت
- ۹ بالاترین جایگاه
- ۱۰ پرداخت بدهی والدین
- ۱۱ خشنودی پدر و مادر
- ۱۲ عاقبت نیکی
- ۱۳ سفر برای نیکی به پدر و مادر
- ۱۴ افزایش عمر و روزی
- ۱۵ عمر طولانی
- ۱۶ اول نیکی به مادر
- ۱۷ نتیجه ی نیکی
- ۱۸ حق پدر
- ۱۹ عبادت در نگاه
- ۲۰ رفتار با والدین

مجموعه گل

وظایف فرزندان	۲۱
نیابت از پدر و مادر	۲۲
مرز نیکی	۲۳
حد نیکی و اطاعت	۲۴
زیارت قبر والدین	۲۵
راه بهشت و جهنم	۲۶
نگاه تیز	۲۷
نگاه خشم آلود	۲۸
غمگین کردن والدین	۲۹
نتیجه بی ادبی	۳۰
درگیری با پدر	۳۱
محرومیت از بوی بهشت	۳۲
بدبختی عاق والدین	۳۳
دوری از رحمت	۳۴
مجازات در دنیا	۳۵
هوای تیره	۳۶
گناه کبیره	۳۷
رضایت مادر	۳۸
شرط بخشش	۳۹
حجاب آتش	۴۰

پیشگفتار

قدر "مجموعه ی گل" مرغ سحر داند و بس...

کلام خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام چونان آفتابی است که زیستن بشر در ظل انوار آن، رنگی آسمانی می گیرد و طعمی الهی می یابد. پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و ائمه ی اطهار علیهم السلام، روشنگران طریق سعادتند و با هدایت های آن بزرگواران، گام های موفقیت و سعادت را در زمینه های مختلف زندگی می توان برداشت.

"مجموعه ی گل" عنوان کلی کتب احادیث موضوعی است که به همت محققان و نویسندگان دینی گرد آمده است و در هر کدام از آن به موضوعی خاص پرداخته شده که زوایای مختلف آن از منظر دین مورد مذاقه قرار گرفته است.

در این مجموعه سعی شده است کاربردی ترین موضوعات و مباحثی که نیاز بیشتر جامعه است ارائه شود. همچنین تلاش شده تا احادیثی مطرح شود که از حیث سند متقن باشد.

امید است مجموعه‌ی حاضر، بهانه‌ای شود تا فعالیت‌های گسترده‌ای در نشر آموزه‌های خاندان نور علیهم‌السلام انجام گیرد و جامعه اسلامی سرشار از معارف بلند اهل بیت علیهم‌السلام گردد.

آستان قدس رضوی
معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
اداره‌ی امور فرهنگی

مقدمه

قدرشناسی از کسانی که در حق ما خوبی کرده اند، نشانه معرفت و شعور است .

«پدر و مادر»، به عنوان دو گوهر گرانبها و بی‌بدیل، دلسوزترین و خیرخواه‌ترین کسان نسبت به فرزندان خویش اند . احترام‌شان لازم و نیکی به آنان، واجب و یک فرمان الهی است.

در مقام والای والدین، همین بس که خداوند، در کنار فرمان به یکتا پرستی، فرمان به « احسان به پدر و مادر» داده است.^۱ و در کنار دستور به شکرگزاری نسبت به پروردگار، تشکر و سپاس از پدر و مادر را هم سفارش فرموده است.^۲

در دعای ۲۴ صحیفه سجادیه امام زین العابدین علیه السلام در قالب دعا برای پدر و مادر، یک سلسله رفتارهایی را مطرح کرده است که روش برخورد با والدین را می‌آموزد. عاطفه و محبت، اطاعت،

۱. وَ قَضَى رَبِّيكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا. (اسراء آیه ۲۳)

۲. أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ. (لقمان آیه ۱۴)

زبان خوش، برخورد متواضعانه، خدمت‌گزاری و احسان، رعایت ادب نسبت به آنان و... از جمله این نکات است.

روش و سیره عملی امامان معصوم علیهم‌السلام و بزرگان دین و رهنمودهای آنان نیز، وظیفه فرزندان را نسبت به پدر و مادر نشان می‌دهد. امام سجاد علیه‌السلام در «رسالة الحقوق» گوشه‌هایی از حق پدر و مادر را بر گردن فرزندان بیان فرموده است.

والدین، حقوقی بر گردن فرزند دارند، فرزند هم برای ادای این حقوق، تکلیف و وظیفه‌ای بر دوش دارد و به جاست که با علاقه و برای رضای خدا، آن‌ها را انجام دهد و امید پاداش از پروردگار داشته باشد.

از والدین، به عنوان «دو گوهر گرانبها» یاد کردیم. به راستی نیز چنین است. سایه پدر و مادر بر سر فرزندان، نعمتی بزرگ است که تا وجود دارد، قدر و ارزش آن شناخته نمی‌شود و به محض آنکه این گوهرها از دست رفتند، فرزندان، قدر و قیمت آنان را می‌دانند، ولی چه سود؟ پس از فقدان آنها، حسرت و افسوس

سودی ندارد و هیچ چیز جای خالی آنان را پر نمی کند .

برخلاف فرهنگ های غربی که پدر و مادر پیر و از کار افتاده را به «خانه سالمندان» می سپارند تا از دست آنان آسوده شوند. در اسلام سفارش شده که از والدین سالمند خود نگه داری و پرستاری کنید و پاداش این کار، بهشت است. این نشان دهندهی تکریم انسان و ارج نهادن به جایگاه والای پدر و مادر است. خدمت به والدین، هر چه هم زیاد باشد، تنها گوشه‌ای از رنج ها و زحمت های آنان را جبران می کند و ما هرگز قادر نیستیم که حق آنان را به نحو کامل ادا کنیم .

اطاعت فرزند از پدر و مادر و تأمین رضایت قلبی آنان واجب است و تنها در موردی نباید از آنان اطاعت کرد که دستور به گناه دهند یا ترک وظیفه واجب را از انسان بخواهند. قرآن کریم هم می فرماید: « اگر آن دو تلاش کردند که تو برای خدا شریک قرار دهی چیزی را که

نمی دانی، پس از آنان اطاعت نکن»^۱
همچنان که والدین، وظیفه دارند فرزندان خود
«تربیت دینی» کنند و به آنان علم و ادب و
قرآن و اخلاق بیاموزند، فرزندان هم وظیفه
دارند به آنان نیکی و خدمت کنند و موجبات
رنجش خاطر و دل شکستگی و ناراحتی آنان را
فراهم نکنند و به دلسوزی ها و راهنمایی های
خیرخواهانه آنان توجه داشته باشند.

رابطه نسل جدید و نسل قدیم و پیوند فرزندان
و اولیا، هر چه بیشتر و صمیمی تر و احترام
آمیزتر باشد، هم زندگی ها شیرین می شود، هم
جوانان از نصایح و تجارب بزرگترها استفاده
می کنند.

باری ... گفتنی در این زمینه بسیار است .
آنچه پیش رو دارید، گزیده ای از احادیث
فراوان و سودمند در مورد شناخت جایگاه و
حقوق والدین و وظیفه اولاد نسبت به آنان و
اجر و پاداش اخروی نیکی و احسان به آنان

۱. وَ اِنْ جَاهِدَاكَ عَلَىٰ اَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا.
(لقمان آیه ۱۵)

است.

امید است که با الهام از رهنمودهای امامان
معصوم و پیامبر بزرگوار اسلام ﷺ قدرشناس
والدین باشیم و اگر زنده اند، در احسان به
آنان بکوشیم و به گونه ای رفتار کنیم که مایه
روشنی چشم و مسرت قلبی آنان باشیم و اگر
از دنیا رفته اند، از آنان یاد کنیم و به نیت آنان
کار نیک انجام دهیم و ثوابش را به روح آنان
اهدا کنیم.

محمود شریفی

۱ بزرگ‌ترین واجب

— قالَ عَلِيُّ عليه السلام:

— بَرُّ الْوَالِدَيْنِ أَكْبَرُ فَرِيضَةٍ.

— بزرگ‌ترین تکلیف الهی، نیکی به پدر و مادر است.

۲

برترین اعمال

قال الصادق عليه السلام:
—

— أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الصَّلَاةُ لَوَقْتِهَا، وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ
وَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

— برترین کارها عبارت است از: ۱- نماز اول وقت
۲- نیکی به پدر و مادر ۳- جهاد در
راه خدا

انس با پدر و مادر

... فقال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

فَقَرَّ مَعَ وَالِدَيْكَ فَوَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تُسْهُمَا
بِكَ يَوْمًا وَ لَيْلَةً خَيْرٌ مِنْ جِهَادِ سَنَةٍ.

مردی خدمت پیامبر اکرم ﷺ آمد و گفت:

[پدر و مادر پیری دارم که به خاطر انس با
من مایل نیستند به جهاد بروم.] رسول خدا ﷺ
فرمود: پیش پدر و مادرت بمان، قسم به آن که
جانم در دست اوست انس یک روز آنان با تو
از جهاد یک سال بهتر است. (البته در صورتی
که جهاد واجب عینی نباشد).

۴

ارزش دعای پدر

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

دُعَاءُ الْوَالِدِ لِوَلَدِهِ كَدُعَاءِ النَّبِيِّ لِأُمَّتِهِ.

دعای پدر برای فرزندش مانند دعای پیغمبر
برای امت خود است.

نگاه مهربان

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَا وَلَدٌ بَارٌّ نَظَرَ إِلَى أَبِيهِ بِرَحْمَةٍ إِلَّا كَانَ لَهُ
بِكُلِّ نَظْرَةٍ حِجَّةٌ مَبْرُورَةٌ. فَقَالُوا: يَا رَسُولَ
اللَّهِ وَانْ نَظَرَ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ نَظْرَةٍ: قَالَ:
نَعَمْ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَأَطْيَبُ.

هر فرزند نیکوکاری که با مهربانی به پدر و
مادرش نگاه کند در مقابل هر نگاه، ثواب یک
حج مقبول به او داده می‌شود، سؤال کردند:
حتی اگر روزی صد مرتبه به آنها نگاه کند؟
فرمود: آری! خداوند بزرگ‌تر و پاک‌تر است.

عظمت پدر و مادر

قال الرضا عليه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَمَرَ بِثَلَاثَةِ مَقْرُونٍ بِهَا ثَلَاثَةُ أُخْرَى: أَمَرَ
بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ، فَمَنْ صَلَّى وَ لَمْ يُزَكِّ لَمْ تُقْبَلْ مِنْهُ
صَلَاتُهُ وَ أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَ لِلْوَالِدَيْنِ، فَمَنْ لَمْ يَشْكُرْ
وَ الْوَالِدِيهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ، وَ أَمَرَ بِاتِّقَاءِ اللَّهِ وَ صَلَاةِ الرَّحِمِ،
فَمَنْ لَمْ يَصِلْ رَحِمَهُ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

خداوند متعال فرمان داده سه چیز همراه سه چیز دیگر
انجام گیرد:

به نماز همراه زکات فرمان داده است، پس کسی
که نماز بخواند و زکات نپردازد نمازش نیز پذیرفته
نمی‌شود.

به سپاس‌گزاری از خودش و پدر و مادر فرمان داده
است، پس کسی که از پدر و مادرش سپاس‌گزاری
نکند، خدا را شکر نکرده است.

به تقوای الهی فرمان داده و به صله‌ی رحم، پس کسی
که صله‌ی رحم انجام ندهد تقوای الهی را هم به جا
نیآورده است.

بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۱۲

معرفت خداوند

قال الصَّادِقُ (ع):

بِرُّ الْوَالِدَيْنِ مِنْ حُسْنِ مَعْرِفَةِ الْعَبْدِ بِاللَّهِ إِذْ
لَا عِبَادَةَ أَسْرَعُ بُلُوغًا بِصَاحِبِهَا إِلَى رِضَى اللَّهِ
مِنْ حُرْمَةِ الْوَالِدَيْنِ الْمُسْلِمِينَ لَوَجْهِ اللَّهِ تَعَالَى.

نیکی به پدر و مادر نشانه‌ی شناخت شایسته‌ی
بنده نسبت به خداست. زیرا هیچ عبادتی زودتر
از رعایت حرمت پدر و مادر مسلمان به خاطر
خدا، انسان را به رضایت خدا نمی‌رساند.

کلید بهشت

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ أَصْبَحَ مَرْضِيًّا مُطِيعًا لِلَّهِ فِي وَالِدَيْهِ
أَصْبَحَ لَهُ بَابَانِ مَفْتُوحَانِ مِنَ الْجَنَّةِ وَإِنْ
كَانَ وَاحِدًا فَوَاحِدًا.

کسی که دستور الهی را در مورد پدر و مادر اطاعت کند، دو درب از بهشت به رویش باز خواهد شد، اگر فرمان خدا را در مورد یکی از آنها انجام دهد یک درب گشوده می‌شود.

۹ بالاترین جایگاه

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

الْعَبْدُ الْمُطِيعُ لِوَالِدَيْهِ وَ لِرَبِّهِ فِي أَعْلَى
عَلِّيْنَ.

بنده‌ای که مطیع پدر و مادر و پروردگارش
باشد، روز قیامت در بالاترین جایگاه است.

۱۰

پرداخت بدهی والدین

عن رَسُولِ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ حَجَّ عَنْ وَالِدَيْهِ أَوْ قَضَى عَنْهُمَا مَغْرَمًا
بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ الْأَبْرَارِ.

کسی که به نیت پدر و مادرش حج انجام دهد،
یا بدهکاری آنها را بپردازد، خداوند او را در
روز قیامت با نیکان محشور می کند.

۱۱ خشنودی پدر و مادر

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ أَسْخَطَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ أَسْخَطَ اللَّهَ وَ مَنْ
أَغْضَبَهُمَا فَقَدْ أَغْضَبَ اللَّهَ.

آن‌که پدر و مادرش را خشنود کند، خدا را
خشنود کرده و کسی که پدر و مادر خود را به
خشم آورد، خدا را به خشم آورده است.

عاقبت نیکی

قال الصادق عليه السلام:

بَيْنَا مُوسَىٰ بْنِ عِمْرَانَ يُنَاجِي رَبَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِذْ
رَأَىٰ رَجُلًا تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَقَالَ:
يَا رَبِّ مَنْ هَذَا الَّذِي قَدْ أَظَلَّهُ عَرْشُكَ؟
فَقَالَ: هَذَا كَانَ بَارًا بِوَالِدَيْهِ، وَلَمْ يَمْشِ بِالنَّمِيمَةِ.

هنگامی که حضرت موسی عليه السلام مشغول مناجات با پروردگارش بود، مردی را دید که در سایه‌ی عرش الهی است، عرض کرد: خدایا این کیست که عرش تو بر او سایه افکنده است؟ خداوند متعال فرمود: او نسبت به پدر و مادرش نیکوکار بود و هرگز سخن چینی نمی‌کرد.

سفر برای نیکی به پدر و مادر

قال رسول الله ﷺ:

سِرِّ سَنَّتَيْنِ بَرٍّ وَالِدَيْكَ، سِرِّ سَنَّةٍ صِلِ رَحِمَكَ.

دو سال راه برو به پدر و مادرت نیکی کن، یک سال راه برو و صله‌ی رحم انجام بده، (یعنی اگر پدر و مادرت در فاصله‌ی دوری هستند که دو سال باید راه بروی تا به آنها برسی و نیکی کنی ارزش دارد)

افزایش عمر و روزی

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُمَدَّ لَهُ فِي عُمَرِهِ وَ أَنْ يُزَادَ فِي رِزْقِهِ فَلْيَبِرَّ وَالِدَيْهِ وَ لِيَصِلْ رَحْمَهُ.

کسی که دوست دارد عمرش طولانی و روزیش زیاد شود، نسبت به پدر و مادرش نیکی کند و صله‌ی رحم به جای آورد.

عَنْ حَنَّانِ بْنِ سُدَيْرٍ قَالَ:

كُنَّا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَفِينَا مُيَسَّرٌ فَذَكَرُوا
صَلَةَ الْقِرَابَةِ، فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: يَا مُيَسَّرُ قَدْ
حَضَرَ أَجَلَكَ غَيْرَ مَرَّةٍ وَ لَا مَرَّتَيْنِ، كُلَّ ذَلِكَ
يُؤَخِّرُ اللَّهُ أَجَلَكَ، لِصَلَتِكَ قِرَابَتِكَ، وَإِنْ كُنْتَ
تُرِيدُ أَنْ يُزَادَ فِي عُمُرِكَ فَبَرِّ شَيْخِيكَ يَعْنِي أَبَوَيْهِ.

حنان بن سدیر می گوید:

در حضور امام صادق عليه السلام بودیم که میسر هم در
میان ما بود، از رابطه‌ی خویشاوندی سخن به
میان آمد، امام صادق عليه السلام فرمود:

ای میسر چند بار اجل و مرگ تو فرا رسیده
بود و هر بار خداوند آن را به خاطر صله‌ی
رحم با خویشاوندانت تأخیر انداخته است، اگر
می‌خواهی خداوند عمر تو را زیاد کند به پدر و
مادرت نیکی کن.

اول نیکی به مادر

قال الصادق عليه السلام:

جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه وآله وسلم فقال:

يا رسول الله من أبر؟

قال صلى الله عليه وآله وسلم: أمك

قال: ثم من؟

قال صلى الله عليه وآله وسلم: أمك.

قال: ثم من؟

قال صلى الله عليه وآله وسلم: أمك.

قال: ثم من؟

قال صلى الله عليه وآله وسلم: أباك.

مردی خدمت پیامبر ﷺ آمد و گفت: ای رسول

خدا به چه کسی نیکی کنم؟

فرمود: به مادرت، عرض کرد،

بعد از او به چه کسی؟

فرمود: به مادرت، عرض کرد،

سپس به چه کسی؟

فرمود: به مادرت، عرض کرد،

سپس به چه کسی؟

فرمود: به پدرت.

نتیجه‌ی نیکی

قال الصادق علیه السلام:

بُرُّوا آبَاءَكُمْ يَبْرِكْكُمْ أَبْنَاءُكُمْ وَ عَفُوا عَنْ نِسَاءِ النَّاسِ تُعَفَّ نِسَائُكُمْ.

به پدرانتان نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند، از زنان مردم چشم پوشی کنید تا دیگران نسبت به زن های شما چشم پوشی کنند.

قال الكاظم عليه السلام:

سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا حَقُّ الْوَالِدِ عَلَيَّ
وَلَدِهِ؟ قَالَ: لَا يُسَمِّيهِ بِاسْمِهِ، وَلَا يَمْشِي بَيْنَ
يَدَيْهِ، وَلَا يَجْلِسُ قَبْلَهُ وَلَا يَسْتَسَبُّ لَهُ.

مردی از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سوال کرد:

حق پدر بر فرزند چیست؟ حضرت فرمود:

او را با نام صدا نکند.

در راه رفتن از او جلو نیفتند.

قبل از او ننشینند.

کاری انجام ندهد که مردم پدرش را دشنام

بدهند.

عبادت در نگاه

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

نَظَرُ الْوَالِدِ إِلَى وَالِدَيْهِ حُبًّا لَهُمَا عِبَادَةٌ.

نگاه محبت آمیز فرزند به پدر و مادرش عبادت است.

۲۰ رفتار با والدین

عَنْ أَبِي وَوَلَادِ الْحَنَاطِ قَالَ:

سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ:

«وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا»

مَا هَذَا الْإِحْسَانُ

فَقَالَ: الْإِحْسَانُ أَنْ تُحْسِنَ صُحْبَتَهُمَا وَ أَنْ

لَا تُكَلِّفَهُمَا أَنْ يَسْأَلَكَ شَيْئًا مِمَّا يَحْتَاجَانِ إِلَيْهِ.

أَبِي وَوَلَادٍ مِي گويد:

معنای آیهی «وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» را از امام

صادق عليه السلام پرسیدم، فرمود:

احسان به پدر و مادر این است که رفتارت را

با آنها نیکو کنی و مجبورشان نکنی تا چیزی

که نیاز دارند از تو بخواهند. (یعنی قبل از

درخواست آنان نیازشان را برطرف کنی).

وظایف فرزندان

قال الصادق عليه السلام:

لا تَمَلَأْ عَيْنَيْكَ مِنَ النَّظَرِ إِلَيْهِمَا إِلَّا بِرَحْمَةٍ
وَرِقَّةٍ، وَ لَا تَرْفَعِ صَوْتَكَ فَوْقَ أَصْوَاتِهِمَا،
وَ لَا يَدَيْكَ فَوْقَ أَيْدِيهِمَا وَ لَا تَتَقَدَّمْ قُدَامَهُمَا.

چشم‌هایت را جز از روی دلسوزی و مهربانی
به پدر و مادر خیره مکن و صدایت را بلندتر از
صدای آنان نکن. دست‌هایت را بالای دست‌های
آنها مبر، و جلوتر از آنان راه مرو.

نیابت از پدر و مادر

قال الصَّادِقُ (علیه السلام):

مَا يَمْنَعُ الرَّجُلَ مِنْكُمْ أَنْ يَبِرَّ وَالِدَيْهِ حَيِّينِ أَوْ
مَيِّتَيْنِ، يُصَلِّيَ عَنْهُمَا وَيَتَصَدَّقَ عَنْهُمَا وَيَحِجَّ
عَنْهُمَا وَيَصُومَ عَنْهُمَا فَيَكُونَ الَّذِي صَنَعَ لَهُمَا
لَهُ مِثْلُ ذَلِكَ، فَيَزِيدُهُ اللهُ (عَزَّوَجَلَّ) بِبِرِّهِ وَ
صَلَاتِهِ خَيْرًا كَثِيرًا.

چه چیز مانع شخص می شود وقتی که پدر و
مادرش زنده یا مرده اند به آنها نیکی کند، به
این صورت که به نیت آنها نماز بخواند، صدقه
بدهد، حج به جا بیاورد و روزه بگیرد زیرا اگر
چنین کند ثواب آنها به پدر و مادر می رسد و به
خود شخص هم همان قدر ثواب داده می شود،
به علاوه خداوند متعال به واسطه‌ی کارهای
نیک و نماز او خیر زیادی به او عطا می کند.

قال الباقر علیه السلام:

ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللهُ (عَزَّوَجَلَّ) لِأَحَدٍ فِيهِنَّ رُحْصَةً:

أَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَالْفَاجِرِ وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ
وَالْفَاجِرِ وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينَ كَانَا أَوْ فَاجِرَيْنِ.

در سه چیز خداوند متعال به احدی اجازه‌ی ترک آن‌ها را نداده است.
ادای امانت به مرد نیکوکار و فاسق
وفای به عهد و پیمان نسبت به نیکوکار و فاسق
نیکی به پدر و مادر، نیکوکار باشند یا فاسق.

قال الرضا عليه السلام:

بِرُّ الْوَالِدَيْنِ وَاجِبٌ، وَ إِن كَانَا مُشْرِكَيْنِ
وَلَا طَاعَةَ لَهُمَا فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ.

نیکی به پدر و مادر واجب و لازم است اگر چه
مشرك و كافر باشند، ولی در معصیت خدا نباید
اطاعتشان کرد.

زیارت قبر والدین

— قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— مَنْ زَارَ قَبْرَ وَالِدَيْهِ أَوْ أَحَدِهِمَا فِي كُلِّ جُمُعَةٍ
مَرَّةً غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَ كَتَبَ بَرًّا.

— کسی که قبر پدر و مادر یا یکی از آن دو را در هر
جمعه یکبار زیارت کند خداوند او را می بخشد
و او را نیکوکار می نویسد.

راه بهشت و جهنم

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

كُنْ بَارًا وَ اقْتَصِرْ عَلَى الْجَنَّةِ وَ اِنْ كُنْتَ
عَاقًا فَظًّا فَاقْتَصِرْ عَلَى النَّارِ.

از امام رضا علیه السلام نقل شده که فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله
فرمود:

نسبت به پدر و مادر نیکوکار باش تا پاداش تو
بهشت باشد ولی اگر عاق آنها شوی جهنمی
خواهی بود.

قال الصادق عليه السلام:

لَوْ عَلِمَ اللَّهُ شَيْئًا أَذْنَى مِنْ أَفٍّ لَنَهَى عَنْهُ، وَ هُوَ مِنْ أَذْنَى الْعُقُوقِ وَمِنَ الْعُقُوقِ أَنْ يَنْظُرَ الرَّجُلُ إِلَى وَالِدَيْهِ فَيُحِدَّ النَّظَرَ إِلَيْهِمَا.

اگر خداوند چیزی کمتر از اف (اوه) گفتن سراغ داشت از آن نهی می کرد و اف گفتن از کمترین مراتب عاق شدن است. نوعی از عاق شدن این است که انسان به پدر و مادرش تیز نگاه کند (خیره شود).

۲۸ نگاه خشم آلود

قال الصادق عليه السلام:

مَنْ نَظَرَ إِلَىٰ أَبِيهِ نَظَرَ مَاقِتٍ، وَهُمَا ظَالِمَانِ
لَهُ، لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةً.

کسی که از روی نفرت و خشم به پدر و مادرش که به او ستم کرده‌اند نگاه کند، نمازش در درگاه الهی پذیرفته نمی‌شود.

غمگین کردن والدین

قالَ عَلِيُّ عليه السلام:

مَنْ أَحْزَنَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ عَقَّهُمَا.

کسی که پدر و مادر خویش را غمگین سازد
عاق والدین شده است. (حق آنها را رعایت
نکرده است).

إِنَّ أَبِي نَظَرَ إِلَى رَجُلٍ وَ مَعَهُ ابْنُهُ يَمْشِي
وَ الْإِبْنُ مُتَّكِيٌّ عَلَى ذِرَاعِ الْآبِ، قَالَ: فَمَا
كَلَّمَهُ أَبِي مَقْتًا لَهُ حَتَّى فَارَقَ الدُّنْيَا.

پدرم مردی را دید که همراه پسرش راه می‌رفت
در حالی که به بازوی پدر تکیه کرده بود، (وقتی
این جریان را دید) تا زنده بود به خاطر ناراحتی
و خشم با او صحبت نکرد.

درگیری با پدر

قال الصادق عليه السلام:
—

— ثلاثَةٌ مَنْ عازَّهُمْ ذَلَّ:

الوالدُ والسُّلطانُ والغريمُ.

— هر کسی با این سه نفر جروبحث کند خوار می گردد:
پدر، حاکم حق و شخص بدهکار.

محرومیت از بوی بهشت

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

إِيَّاكُمْ وَ عُقُوقَ الْوَالِدَيْنِ، فَإِنَّ رِيحَ الْجَنَّةِ
تُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَلْفِ عَامٍ وَ لَا يَجِدُهَا عَاقٌ
وَ لَا قَاطِعُ رَحِمٍ.

از عاق والدین شدن بپرهیزید، زیرا با این که
بوی بهشت از مسافت هزار سال به مشام
می‌رسد، عاق والدین و کسی که قطع رحم کند
آن بو را احساس نخواهد کرد. (یعنی بیش از
هزار سال از بهشت فاصله دارد).

بدبختی عاق والدین

قال الصادق عليه السلام:

لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ الْعَاقُ لِوَالِدَيْهِ وَ الْمُدْمِنُ
الْخَمْرَ وَ الْمَنَّانُ بِالْفِعَالِ لِلْخَيْرِ إِذَا عَمَلَهُ.

عاق والدین و شراب‌خوار و انسان خیر منّت
گذار وارد بهشت نمی شوند.

— قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— أَرْبَعَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، عَاقٌ وَ
مَنَّانٌ وَ مُكَذِّبٌ بِالْقَدْرِ وَ مُدْمِنٌ خَمْرٍ.

— در قیامت خدا به چهار گروه نظر رحمت نخواهد

کرد:

عاق والدین

مَنّت گذار

منکر قضا و قدر

شراب‌خوار

— قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— ثَلَاثَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ تُعَجَّلُ عِقَابُهَا وَ لَا تُؤَخَّرُ
إِلَى الْآخِرَةِ: عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَ الْبَغْيُ عَلَى
النَّاسِ وَ كُفْرُ الْإِحْسَانِ.

— کیفر سه گناه به قیامت نمی ماند (یعنی در
همین دنیا مجازات می شود):
عاق شدن نسبت به پدر و مادر
ظلم و تجاوز به مردم
ناسپاسی در مقابل احسان و نیکی

عاق والدین ۳۶

قال الصَّادِقُ (ع):

الذُّنُوبُ الَّتِي تُظْلِمُ الْهُوَاءَ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ.

از گناهانی که هوا را تیره و تاریک می‌کند عاق والدین شدن است.

قال الصادق عليه السلام:

عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْكَبَائِرِ لِأَنَّ اللَّهَ (تَعَالَى)
جَعَلَ الْعَاقَّ عَصِيًّا... شَقِيًّا.

عاق پدر و مادر شدن از گناهان کبیره است، زیرا خداوند متعال عاق والدین را گناهکار بدبخت شمرده است.

قال الصادق عليه السلام:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حَضَرَ شَابًا عِنْدَ وَفَاتِهِ.

فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ:

قُلْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،

قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَأَعْتَقَلَ لِسَانَهُ مَرَارًا فَقَالَ لِامْرَأَةٍ

عِنْدَ رَأْسِهِ: هَلْ لِهَذَا أُمٌّ؟

قَالَتْ: نَعَمْ أَنَا أُمُّهُ،

قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَفَسَاخِطَةٌ أَنْتِ عَلَيْهِ؟

قَالَتْ: نَعَمْ مَا كَلَّمْتُهُ مُنْذُ سِتِّ حِجَجٍ،

قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهَا: ارْضِي عَنْهُ،

قَالَتْ: رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِرِضَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قُلْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

قَالَ: فَقَالَهَا ... ثُمَّ طَفَا ...

— هنگام مرگ جوانی، پیامبر اکرم ﷺ کنار بستر او حضور یافتند و به جوان فرمودند: بگو لا اله الا الله. فرمود: زبانش بند آمد، چند بار تکرار کرد ولی زبان او بند شد، پیامبر اکرم ﷺ به زنی که کنار جوان بود فرمود: آیا این جوان مادر دارد؟ زن گفت: بله، من مادر او هستم. فرمود: آیا از او ناراضی هستی؟ زن گفت: بله شش سال است با او صحبت نکرده‌ام، فرمود: از او راضی شو. زن گفت: یا رسول الله به خاطر رضایت تو خدا از او راضی شود (من از او راضی شدم) سپس پیامبر ﷺ به جوان فرمود: بگو لا اله الا الله، جوان در این هنگام گفت: لا اله الا الله و پس از لحظاتی مرد.

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

يُقَالُ لِلْعَاقِّ اِعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنِّي لَا اَغْفِرُ
لَكَ وَ يُقَالُ لِلْبَارِّ اِعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنِّي
سَاغْفِرُ لَكَ.

به عاق شده ی والدین از (طرف خدا) گفته می‌شود: هر کاری می‌خواهی انجام بده، تو را نمی‌بخشم و به نیکوکار (نسبت به پدر و مادر) هم گفته می‌شود: هر چه می‌خواهی انجام ده تو را می‌بخشم.

۴۰

حجاب آتش

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ قَبَّلَ بَيْنَ عَيْنِي أُمَّهُ كَانَ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ

هر کس پیشانی مادر خود را ببوسد، از آتش جهنم محفوظ خواهد بود.

مجموعه گل

- مؤمن
 - صبر
 - گناه
 - صلہ ی رحم
 - توبہ
 - راستگویی
 - سخاوت و انفاق
 - خوف و رجاء
 - ذکر
 - اخلاص
 - توکل
 - دروغ
 - فرزندان
 - نماز
 - حیا
 - ازدواج
 - ادب
 - انتظار فرج
 - غدیر
 - معاشرت
 - حُسن ظن
 - سوء ظن
 - لقمه
 - همنشین
 - جلوه ی جلال
 - جلوه ی جمال
 - راه و همراه
 - برکت
 - همسایه
 - بلا
 - سکوت و کلام
 - نماز شب
 - حب اهل بیت علیهم السلام
 - معیارها
 - نشاط و غم
 - حُسن خُلق
 - دو گوهر
 - تہذیب
 - سادہ زیستی
 - کلام وحی
-